

DIREKTIVA 2002/39/EZ EVROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA
od 10. juna 2002.
kojom se mijenja i dopunjuje Direktiva 97/67/EZ u pogledu daljnjeg otvaranja
poštanskih usluga u Zajednici za konkurenciju

EVROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EVROPSKE UNIJE,
uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Evropske zajednice, a posebno njegov član 47., stav 2., član 55. i član 95.,
uzimajući u obzir prijedlog Komisije ⁽¹⁾,
uzimajući u obzir mišljenje Ekonomskog i socijalnog odbora ⁽²⁾,
uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija ⁽³⁾,
djelujući u skladu sa postupkom utvrđenim u članu 251. Ugovora ⁽⁴⁾,
s obzirom na sljedeće:

- (1) U svojoj rezoluciji od 7. februara 1994. o razvoju poštanskih usluga u Zajednici ⁽⁵⁾, Vijeće je utvrdilo kao jedan od glavnih ciljeva poštanske politike Zajednice usklađivanje ostvarenja postepene kontrolisane liberalizacije poštanskog tržišta i trajnog garantovanja pružanja univerzalnih usluga.
- (2) Direktivom 97/67/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća od 15. decembra 1997. o zajedničkim pravilima za razvoj unutrašnjeg tržišta poštanskih usluga Zajednice i poboljšanju kvaliteta usluga ⁽⁶⁾ uspostavljen je pravni okvir za poštanski sektor na nivou Zajednice, uključujući i mjere za garantovanje univerzalnih usluga i postavljanje gornjih granica za poštanske usluge koje države članice mogu rezervisati za svog (svoje) pružaoca (pružaoc) univerzalnih usluga u cilju održavanja univerzalnih usluga, te vremenski raspored za odlučivanje o daljnjem otvaranju tržišta za konkurenciju, u svrhu formiranja jedinstvenog tržišta poštanskih usluga.
- (3) U članu 16. Ugovora naglašeno je mjesto usluga od opšteg privrednog interesa u zajedničkim vrijednostima Unije, kao i njihova uloga u promovisanju socijalne i teritorijalne kohezije. U nastavku se kaže da se treba voditi računa o tome da se te usluge ostvaruju po takvim principima i pod takvim uslovima koji omogućavaju ispunjenje njihovih zadataka.
- (4) U rezolucijama Evropskog parlamenta od 14. januara 1999. ⁽⁷⁾ i 18. februara 2000. ⁽⁸⁾ o evropskim poštanskim uslugama naglašena je socijalna i ekonomska važnost poštanskih usluga i potreba za održavanjem visokog nivoa univerzalnih usluga.

¹ Sl. gl. C 337 E, 28.11.2000., str. 220 i Sl. gl. C 180 E, 26.6.2001., str. 291

² Sl. gl. C 116, 20.4.2001., str. 99

³ Sl. gl. C 144, 16.5.2001., str. 20

⁴ Mišljenje Evropskog parlamenta od 14. decembra 2000. (Sl. gl. C 232, 17.8.2001., str. 287), Zajednički stav Vijeća od 6. decembra 2001. (Sl. gl. C 110 E, 7.5.2002., str. 37) i Odluka Evropskog parlamenta od 13. marta 2002. (još uvijek neobjavljena u Službenom glasniku)

⁵ Sl. gl. C 48, 16.2.1994., str. 3

⁶ Sl. gl. L 15, 21.1.1998., str. 14

⁷ Sl. gl. C 104, 14.4.1999., str. 134

⁸ Sl. gl. C 339, 29.11.2000., str. 297

- (5) Mjere u toj oblasti se trebaju osmisliti na način da se kao ciljevi ostvaruju socijalni zadaci Zajednice u skladu sa članom 2. Ugovora, konkretno visok nivo zaposlenosti i socijalne zaštite.
- (6) Poštanska mreža u ruralnim područjima, između ostalog u planinskim i ostrvskim oblastima, ima bitnu ulogu u povezivanju preduzeća u nacionalnu/globalnu privredu i u održavanju socijalne kohezije i kohezije u smislu zaposlenosti u ruralnim planinskim i ostrvskim oblastima. Osim toga, poštanskim uredima u ruralnim dijelovima planinskih i ostrvskih oblasti se može obezbijediti osnovna infrastrukturna mreža koja omogućava univerzalni pristup novim tehnologijama u oblasti telekomunikacija.
- (7) Na zasijedanju u Lisabonu 23. i 24. marta 2000., Evropsko vijeće je u okviru zaljučaka svog predsjedništva navelo dvije odluke koje se odnose na poštanske usluge, po kojima je traženo djelovanje Komisije, Vijeća i država članica, u skladu sa njihovim ovlaštenjima. Tražene su sljedeće radnje: prvo, uspostavljanje prije kraja 2000. strategije otklanjanja prepreka poštanskim uslugama, te drugo, ubrzavanje liberalizacije u oblastima kao što je oblast poštanskih usluga, sa ciljem uspostavljanja potpuno operativnog tržišta tih usluga.
- (8) Na lisabonskom zasijedanju Evropskog vijeća je takođe izraženo kako je bitno, u sklopu unutrašnjeg tržišta i ekonomije znanja, da se u potpunosti vodi računa o odredbama Ugovora koje se odnose na usluge od opšteg privrednog interesa i na preduzeća kojima je povjereno pružanje tih usluga.
- (9) Komisija je započela temeljit pregled poštanskog sektora u Zajednici, u sklopu kojeg je naručila studije o ekonomskim, socijalnim i tehnološkim promjenama u tom sektoru, te je ostvarila opširne konsultacije sa zainteresovanim stranama.
- (10) Poštanski sektor u Zajednici zahtijeva moderan pravni okvir čiji je poseban cilj poboljšavanje unutrašnjeg tržišta za poštanske usluge. Povećanje konkurentnosti bi trebalo omogućiti poštanskom sektoru uvezivanje sa alternativnim oblicima komunikacija i omogućiti poboljšanje kvaliteta usluga koje se pružaju sve zahtjevnijim korisnicima.
- (11) Osnovni cilj osiguravanja trajnog pružanja univerzalnih usluga koje ispunjavaju standard kvaliteta koji države članice definišu u skladu sa članom 3. Direktive 97/67/EZ dosljedno u cijeloj Zajednici može se ispuniti ako se u toj oblasti održi mogućnost rezervisanja usluga i u isto vrijeme se kroz dovoljan stepen slobode pružanja usluga osiguraju uslovi visoke efikasnosti.
- (12) Povećanje potražnje u poštanskom sektoru u celini, po srednjeročnom predviđanju, moglo bi pomoći u nadomještanju gubitka udjela na tržištu koji bi pružaoci univerzalnih usluga mogli pretrpjeti zbog daljnjeg otvaranja tržišta, a time bi se dodatno osigurale univerzalne usluge.

- (13) Od faktora koji uzrokujući promjene utiču na zaposlenost u poštanskom sektoru, najvažniji su tehnološki razvoj i tržišni pritisak za povećanje efikasnosti, a među ostalim faktorima promjena, otvaranje tržišta ima manju ulogu. Otvaranje tržišta će pomoći rastu ukupne veličine poštanskih tržišta, a eventualna smanjenja broja osoblja među pružaocima univerzalnih usluga zbog takvih mjera (ili zbog očekivanja istih) će se vjerovatno nadomjestiti tako što će mjere dovesti do povećanog broja zaposlenih kod privatnih operatera i novih subjekata na tržištu.
- (14) Prikladno je da se na nivou Zajednice obezbijedi vremenski raspored za postupno i kontrolisano otvaranje tržišta pisane pošte za konkurenciju, čime bi se svim pružaocima univerzalnih usluga dalo dovoljno vremena za provođenje daljnjih mjera modernizacije i preoblikovanja, potrebnih za osiguravanje njihove dugoročne održivosti pod novim uslovima na tržištu. Takođe je potreban odgovarajući vremenski period kako bi se omogućilo državama članicama da prilagode svoje pravne sisteme otvorenijem okruženju. Stoga je prikladno da se obezbijedi postepeni pristup daljnjem otvaranju tržišta, koji će se sastojati od prelaznih mjera značajnog ali kontrolisanog otvaranja tržišta, nakon čega bi se radilo razmatranje i prijedlog kojim bi se, ako je prikladno, potvrdila 2009. godina kao rok za potpuno uspostavljanje unutrašnjeg tržišta za poštanske usluge ili odredio odgovarajući alternativni korak ka tome u svjetlu rezultata razmatranja.
- (15) Prikladno je osigurati da naredne faze otvaranja tržišta za države članice budu i bitne i ostvarive u praksi, a i da osiguravaju nastavak pružanja univerzalnih usluga.
- (16) Opšta smanjenja težinskog ograničenja za usluge koje se mogu rezervirati za pružaocima univerzalnih usluga, na 100 grama 2003. i 50 grama 2006. godine, zajedno sa punim otvaranjem izlazne prekogranične pošte za konkurenciju uz moguće izuzetke u mjeri u kojoj je to potrebno kako bi se osiguralo pružanje univerzalnih usluga, predstavljaju relativno jednostavne i kontrolisane daljnje faze, koje su ipak značajne.
- (17) U Zajednici obične pisane pošiljke težine od 50 grama do 350 grama čine u prosjeku otprilike 16% ukupnih poštanskih prihoda pružalaca univerzalnih usluga, od čega 9% odgovara pisanim pošiljkama težine od 100 grama do 350 grama, dok izlazne prekogranične pošiljke težine ispod granice od 50 grama čine dodatnih oko 3% u prosjeku od ukupnih poštanskih prihoda pružalaca univerzalnih usluga.
- (18) Ograničenja cijena za usluge koje se mogu rezervirati, 2003. godine u visini tri puta i 2006. godine dva i po puta većoj od javne tarife za pisane pošiljke u prvom težinskom razredu najbrže standardne kategorije, prikladna su u kombinaciji sa 100-gramskim i 50-gramskim ograničenjima mase, kada je potrebno.
- (19) U većini država članica direktna pošta predstavlja dinamično tržište u razvoju sa velikim potencijalom za rast, dok i u ostalim državama članicama postoje značajne mogućnosti za rast. Direktna pošta je već uvelikoj mjeri otvorena za konkurenciju u šest država članica. Poboljšanja u fleksibilnosti usluga i određivanju cijena, koja proizilaze iz konkurencije, poboljšala bi položaj direktne pošte u odnosu na alternativna sredstva komunikacije, što bi moglo dovesti do većeg broja poštanskih pošiljki i jačanja položaja poštanskog sektora u cjelini. Bez obzira na to, u mjeri u

kojoj je to potrebno da se osigura pružanje univerzalnih usluga, treba omogućiti da se direktna pošta i dalje može rezervirati unutar gore navedenih ograničenja mase i cijene.

- (20) Izlazna prekogranična pošta čini u prosjeku 3% ukupnih poštanskih prihoda. Otvaranje ovog dijela tržišta u svim državama članicama, uz izuzetke koji bi bili potrebni za osiguravanje pružanja univerzalnih usluga, omogućilo bi različitim poštanskim operaterima da prikupljaju, razvrstavaju i prevoze svu izlaznu prekograničnu poštu.
- (21) Otvaranje izlazne prekogranične pošte za konkurenciju bi omogućilo prekoračenje ograničenja od 100 grama iz 2003. i onog od 50 grama iz 2006. godine kroz promjenu mjesta otpreme dijela masivne unutrašnje pošte, čime bi rezultati tog otvaranja postali nepredvidivi. Utvrđivanje porijekla pisanih pošiljki bi moglo stvoriti dodatne poteškoće u izvođenju. Ograničenja mase od 100 odnosno 50 grama na obične ulazne prekogranične pošiljke i na direktnu poštu, kao i na obične unutrašnje pošiljke, praktična su pošto ne dovode do rizika od prekoračenja ni na ovaj način ni vještačkim povećanjem mase pojedinačnih pisanih pošiljki.
- (22) I za dugoročnu održivost univerzalnih usluga i za trajni razvoj savremene i efikasne pošte važno je već sada utvrditi vremenski raspored budućih koraka ka potpunom uspostavljanju unutrašnjeg tržišta poštanskih usluga.
- (23) Primjereno je da se državama članicama i dalje daje mogućnost da rezervišu određene poštanske usluge za svoje pružaoce univerzalnih usluga. Takva rješenja će omogućiti pružiocima univerzalnih usluga da dovrše proces prilagođavanja svog poslovanja i svojih kadrova uslovima povećane konkurencije a da pritom ne poremete svoju finansijsku ravnotežu i samim tim ne ugroze osiguravanje univerzalnih usluga.
- (24) Prikladno je i da se utvrde nova ograničenja u masi i cijeni i usluge za koje ona mogu važiti, a i da se omogući daljnje razmatranje i odlučivanje o tome da li se, ako je prikladno, 2009. godina može potvrditi kao rok za potpuno uspostavljanje unutrašnjeg tržišta poštanskih usluga, ili se mora utvrditi odgovarajući alternativni korak ka tome u svjetlu rezultata razmatranja.
- (25) U mjere koje usvajaju države članice, uključujući uspostavljanje kompenzacijskog fonda ili bilo kakvu promjenu u njegovom djelovanju ili svaku njegovu primjenu ili plaćanje iz njega, može biti uključena pomoć koju dodjeljuje država članica ili koja se dodjeljuje putem državnih resursa u bilo kom obliku u skladu sa članom 87. (1) Ugovora, a za koju je potrebno prethodno obavijestiti Komisiju u skladu sa članom 88. (3.) Ugovora.
- (26) Koncept izdavanja dozvola za učesnike na tržištu u oblasti univerzalnih usluga može se kombinovati sa zahtjevima po kojima te dozvole moraju doprinostiti pružanju univerzalnih usluga.

- (27) Direktivom 97/67/EZ utvrđeno je da su države članice dužne odrediti jedno ili više nacionalnih regulatornih tijela za poštanski sektor, koja su pravno odvojena i radno nezavisna od poštanskih operatera. U pogledu dešavanja na poštanskim tržištima u Evropi, treba se priznati i podržavati uloga koju imaju nacionalna regulatorna tijela, posebno u pogledu zadatka osiguravanja da se rezervisane usluge poštuju, osim u državama članicama u kojima nema takvih rezervisanih usluga. U članu 9. Direktive 97/67/EZ dozvoljava se državama članicama da prevaziđu ciljeve direktive.
- (28) Nacionalnim regulatornim tijelima bi bilo prikladno da uvođenje dozvola dovedu u vezu sa zahtjevima da korisnici usluga vlasnika dozvola moraju imati na raspolaganju transparentne, jednostavne i jeftine postupke za rješavanje žalbi, bez obzira da li se one odnose na usluge pružaoca (pružalaca) univerzalnih usluga ili na one koje pružaju operateri koji imaju ovlaštenja, uključujući i vlasnike pojedinačnih dozvola. Takođe bi bilo prikladno da ti postupci budu na raspolaganju korisnicima svih poštanskih usluga, bez obzira da li su to univerzalne usluge. U te postupke trebaju spadati i postupci za određivanje odgovornosti u slučaju gubitka ili oštećenja poštanskih pošiljki.
- (29) Pružaoci univerzalnih usluga obično pružaju usluge na primjer poslovnim klijentima, konsolidatorima pošte za različite klijente i pošiljaocima masovne pošte, omogućavajući im da se uključe u tok pošte u različitim tačkama i pod različitim uslovima u odnosu na standardne poštanske usluge. U izvršavanju tih poslova, pružaoci univerzalnih usluga bi se trebali pridržavati principa transparentnosti i nediskriminacije, kako među različitim trećim licima, tako i između trećih lica i pružalaca univerzalnih usluga koji pružaju istovrsne usluge. Takođe je potrebno da takve usluge budu na raspolaganju privatnim korisnicima koji šalju poštu pod sličnim uslovima, s obzirom na potrebu za nediskriminacijom u pružanju usluga.
- (30) Kako bi Evropski parlament i Vijeće bili obavještavani o razvoju unutrašnjeg tržišta za poštanske usluge, Komisija treba redovno podnositi izvještaje tim institucijama o primjeni ove direktive.
- (31) Primjereno je da se isticanje važenja Direktive 97/67/EZ odloži do 31. decembra 2008. godine. Taj rok ne bi trebao uticati na postupke izdavanja ovlaštenja, uspostavljene u državama članicama u skladu sa Direktivom 97/67/EZ.
- (32) Stoga se u Direktivu 97/67/EZ trebaju unijeti odgovarajuće izmjene i dopune.
- (33) Ova direktiva ne dovodi u pitanje primjenu pravila Ugovora o konkurenciji i slobodi pružanja usluga, kako je posebno objašnjeno u Obavještenju Komisije o primjeni pravila konkurencije u poštanskom sektoru i o ocjeni određenih mjera država, vezanih za poštanske usluge⁹),

⁹ Sl. gl. C 39, 6.2.1998., str. 2

USVOJILI SU OVU DIREKTIVU

Član 1.

Direktiva 97/67/EZ se mijenja i dopunjuje kako slijedi:

1. Član 7. mijenja se i glasi:

Član 7.

1. U mjeri u kojoj je to potrebno za održavanje univerzalnih usluga, države članice mogu i dalje rezervisati usluge za pružaoce univerzalnih usluga. Te usluge se ograničavaju na prikupljanje, razvrstavanje, prevoz i dostavu unutarnjih te ulaznih prekograničnih pisanih pošiljki, ubrzanom dostavom ili ne, u okviru oba sljedeća ograničenja mase i cijene.

Masa je od 1. januara 2003. ograničena na 100 grama, a od 1. januara 2006. na 50 grama.

Ta ograničenja mase se ne primjenjuju od 1. januara 2003. ako je cijena jednaka ili veća od trostruke javne tarife za pisanu pošiljku u prvom težinskom razredu najbrže kategorije, a od 1. januara 2006. ako je cijena jednaka ili veća od dva i po puta uvećanog iznosa javne tarife.

U slučaju besplatnih poštanskih usluga za slijepu i slabovidnu osobu, mogu se dozvoliti izuzeci od ograničenja mase i cijene.

U mjeri potrebnoj za osiguravanje pružanja univerzalnih usluga, direktna pošta se može i dalje rezervisati u okviru istih ograničenja mase i cijene.

U mjeri potrebnoj za osiguravanje pružanja univerzalnih usluga, na primjer u slučajevima kada su određeni sektori poštanskog poslovanja već liberalizovani ili zbog specifičnih obilježja poštanskih usluga u određenoj državi članici, izlazna prekogranična pošta se može i dalje rezervisati u okviru istih ograničenja mase i cijene.

2. Razmjena dokumenata se ne može rezervisati.

3. Komisija izrađuje studiju mogućnosti u kojoj će se za svaku državu članicu procijeniti uticaj potpunog uspostavljanja unutrašnjeg tržišta poštanskih usluga 2009. godine na univerzalne usluge. Na osnovu zaključaka studije, Komisija treba do 31. decembra 2006. podnijeti Evropskom parlamentu i Vijeću izvještaj sa prijedlogom da se, ako je prikladno, 2009. godina potvrdi kao rok za potpuno uspostavljanje unutrašnjeg tržišta poštanskih usluga, ili da se u svjetlu zaključaka studije odredi neki drugi korak.

2. Članu 12. se dodaju sljedeće alineje:

‘– u slučajevima kada pružaoce univerzalnih usluga primjenjuju specijalne tarife, na primjer za usluge poslovnim korisnicima, pošiljaocima masovne pošte ili konsolidatorima pošte od različitih korisnika, dužni su primjenjivati principe transparentnosti i nediskriminacije i u pogledu tarifa i u pogledu uslova povezanih sa njima. U određivanju tarifa se mora voditi računa o izbjegnute troškovima u poređenju sa standardnim uslugama koje obuhvataju kompletan opseg ponude za prikupljanje, prevoz, razvrstavanje i dostavu pojedinačnih poštanskih pošiljki i one se zajedno sa povezanim uslovima moraju primjenjivati i među trećim licima i između trećih lica i pružalaca univerzalnih usluga koji nude usluge iste vrste.

Te tarife moraju biti na raspolaganju privatnim korisnicima koji koriste poštanske usluge pod sličnim uslovima,

- unakrsno subvencioniranje univerzalnih usluga koje ne spadaju u rezervisani sektor iz prihoda od usluga u rezervisanom sektoru zabranjeno je osim u mjeri u kojoj je neophodno za ispunjavanje specifičnih obaveza povezanih sa univerzalnim uslugama koje se nameću u konkurentnom području. Osim u državama članicama u kojim ne postoje rezervisane usluge, nacionalna regulatorna tijela usvajaju pravila u tu svrhu i o takvim mjerama obavještavaju Komisiju.

3. Prvi i drugi podstav člana 19. mijenja se i glasi:

Države članice osiguravaju da se isplaniraju transparentni, jednostavni i jeftini postupci rješavanja žalbi korisnika, posebno za slučajeve gubitka, krađe, oštećenja ili nepridržavanja standarda kvaliteta usluga (uključujući i postupke određivanja odgovornosti u slučajevima kada je uključeno više operatera).

Države članice mogu propisati da taj princip važi i za korisnike usluga koje su:

- van opsega univerzalnih usluga opisanih u članu 3., te
- unutar opsega univerzalnih usluga opisanih u članu 3., ali ih pružalac univerzalnih usluga ne nudi.

Države članice usvajaju mjere kojim se osigurava da se postupcima iz prvog podstava omogućava pravedno i brzo rješavanje sporova uz obezbjeđivanje sistema naknada kada je to potrebno.

4. Treći podstav člana 22. mijenja se i glasi:

Poseban zadatak nacionalnih regulatornih tijela je da osiguravaju ispunjavanje obaveza koje proizilaze iz ove direktive i kada je potrebno, ona uspostavljaju kontrole i posebne postupke za provjeru da li se rezervisane usluge poštuju. Ona takođe mogu biti zadužena da osiguravaju poštovanje konkurencijskih pravila u poštanskom sektoru.

5. Član 23. mijenja se i glasi:

Član 23.

Ne dovodeći u pitanje član 7., Komisija svake dvije godine, i to prvi put najkasnije 31. decembra 2004., podnosi izvještaj Evropskom parlamentu i Vijeću o primjeni ove direktive, uključujući i prikladne informacije o dešavanjima u sektoru, posebno po pitanju ekonomskih, socijalnih, tehnoloških i aspekata vezanih za zaposlenost, kao i o kvalitetu usluga. Kada je potrebno, uz izvještaj se podnose i prijedlozi Evropskom parlamentu i Vijeću.

6. Član 27. mijenja se i glasi:

Član 27.

Odredbe ove direktive, osim člana 26., prestaju važiti 31. decembra 2008. osim ako se donese drukčija odluka u skladu sa članom 7., stavom 3. Taj rok ne utiče na postupke odobravanja opisane u članu 9.

Član 2.

1. Države članice donose zakone i druge propise koji su neophodni za usklađivanje sa ovom direktivom prije 31. decembra 2002.

O tome bez odlaganja obavještavaju Komisiju. Kada države članice usvoje ove mjere, te mjere prilikom njihove službene objave sadrže upućivanje na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takvo upućivanje. Države članice određuju kako će se vršiti to pozivanje.

2. Države članice dostavljaju Komisiji tekst glavnih odredaba nacionalnog zakonodavstva, usvojenih na području na koje se odnosi ova direktiva.

Član 3.

Ova Direktiva stupa na snagu na dan njene objave u Službenom glasniku Evropske unije.

Član 4.

Ova direktiva je upućena državama članicama.

Sastavljeno u Luksemburgu, 10. juna 2002.

Za Evropski parlament

Predsjednik
P. COX

Za Vijeće

Predsjednik
J. PIQUE I CAMPS